

pag.			
2	Arbeidsduurverkorting	2	Middenschool
1	Defensieuitgaven	1	Minderheden
4	Dienstplicht/recht vrouwen	4	Persoonsbewijs
3	Economische groei	2	Privacy
3	Harddrugs	1	Rijksdiensten, spreiding
3	Individualisering	1	Terugkeeroptie
2	Kernenergie	4	Winkelsluitingswet
1	Kiesrecht	4	Zwart-geldcircuit

### KIESRECHT NIET-NEDERLANDSE INGEZETENEN

TOELICHTING: Aan buitenlanders behoren politieke grondrechten, zoals kiesrecht, toe te komen. De ontwikkelingen in de sfeer van de sociale verzekeringen hebben in belangrijke mate bijgedragen aan de herwaardering van het ingezetenschap als criterium voor rechten en plichten. Aan één voorwaarde moet worden voldaan: Betrokkene moet vijf jaar in Nederland wonen. In 1986 is voor niet-Nederlandse ingezetenen al kiesrecht verleend voor de gemeenteraden.

BESLISPUNT: D66 is vóór uitbreiding van het kiesrecht voor niet-Nederlandse ingezetenen als zij tenminste vijf jaar in Nederland wonen. Het kiesrecht geldt voor de Provinciale Staten.

### TERUGKEEROPTIE MINDERJARIGE KINDEREN NAAR NEDERLAND

TOELICHTING: Indien buitenlanders die hier gewerkt hebben nu naar het land van herkomst terugkeren, moeten hun minderjarige kinderen hen volgen, ook in het geval het kinderen betreft die in Nederland zijn geboren en getogen. Voor hen dreigt een cultuurschok die hen voor onoverkomelijke problemen stelt. De keuze wordt niet aan hen overgelaten. Indien zij naar Nederland willen terugkeren gelden dezelfde voorwaarden als voor buitenlanders die voor de eerste maal naar Nederland komen. Dit recht van terugkeer dient te worden gegeven aan kinderen van een zodanige leeftijd, dat een bewuste keuze voor en aansluiting aan de Nederlandse levenscultuur mogelijk moet worden geacht. Ter vermijding van oneigenlijk gebruik van deze terugkeeroptie vervalt het recht hiervan gebruik te maken twee jaar na het bereiken van de meerderjarigheid volgens de Nederlandse wet.

BESLISPUNT: D66 is ervoor, dat minderjarige kinderen vanaf 14 jaar, die nu verplicht zijn om met hun ouders naar het land van herkomst terug te keren, een terugkeeroptie naar Nederland krijgen tot op het moment, dat zij volgens de Nederlandse wet geacht worden meerderjarig te zijn. Ter vermijding van oneigenlijk gebruik vervalt het recht hiervan gebruik te maken twee jaar na het bereiken van deze leeftijd.

### DEFENSIEUITGAVEN

TOELICHTING:

- Het huidige verdedigingsconcept van de NAVO kan leiden tot een snel inzetten van nucleaire wapens, vooral die met een korte dracht. Het accent daarbij ligt op de gevechtsfunctie in plaats van op afschrikking. De nieuwe technologische ontwikkelingen maken het in principe mogelijk een grotere rol toe te bedelen aan conventionele wapens. Nieuwe NAVO-concepten mogen niet sluipend worden ingevoerd; Nederland moet daar maximale invloed op uitoefenen en er zoveel mogelijk eigen voorwaarden aan verbinden.
- Als de Europese NAVO-partners een grotere rol binnen het bondgenootschap willen spelen, moeten zij ook bereid zijn de daarbij behorende verantwoordelijkheid op zich te nemen. Belangrijke besparingen kunnen voortvloeien uit Europese materieelsamenwerking en efficiëntie maatregelen.
- Het onder a) en b) gestelde zou er niettemin toe kunnen leiden dat de defensieuitgaven zouden moeten worden verhoogd.

BESLISPUNT: Het Nederlandse defensiebeleid dient gericht te zijn op een grotere eigen Europese verantwoordelijkheid op het terrein van de defensie, alsmede op een terugdringing van de rol van kernwapens ten gunste van conventionele wapens. Een dergelijk beleid kan de volgende consequenties met zich meebrengen. Nationaal of in Europees kader kan worden overgegaan tot beperkte eenzijdige stappen ten aanzien van korte-drachts nucleaire wapens. De vervanging van nucleaire door conventionele wapens kan een reële verhoging van het Nederlandse defensiebudget voor conventionele wapens met zich meebrengen. De hoogst noodzakelijke wapenbeheersing dient hierdoor evenwel niet te worden doorkruist.

### SPREIDING RIJKSDIENSTEN

TOELICHTING: De spreiding van rijksdiensten was bedoeld om de structureel zwakke regio's te stimuleren. De Randstad vervult een motor-functie in de nationale economie, terwijl ook in de Randstad de werkloosheid sterk is toegenomen. Daartegenover staat dat de zwakke regio's structurele verbetering van de werkgelegenheid behoeven. Daarnaast is een goede regionale economie ook belangrijk voor de nationale economie. NIEUWE rijksdiensten geven evenwel aanvullende werkgelegenheid zonder de werkgelegenheid in de Randstad aan te tasten.

BESLISPUNT: D66 is voor spreiding van nieuwe (takken van) rijksdiensten over structureel zwakke regio's - waaronder de grote steden in de Randstad - voorzover deze doelmatig is. D66 verlangt nakoming van reeds gemaakte afspraken met deze regio's naar aantallen arbeidsplaatsen. Wanneer de regering meent, niet de toegezegde spreiding van rijksdiensten te kunnen verwezenlijken, dan verlangt D66 dat de regering andere, wel op afzienbare termijn concreet uitvoerbare maatregelen voorstelt, om het doel verbetering van de werkgelegenheidsstructuur te bevorderen. D66 is tegen nieuwe plannen voor spreiding van bestaande rijksdiensten.

**KERNENERGIE**

**TOELICHTING:** De Brede Maatschappelijke Discussie heeft een aantal uitkomsten gehad. In de eerste plaats heeft een meerderheid zich uitgesproken tegen nieuwe kerncentrales zolang de afvalproblematiek niet is opgelost. Daarnaast bleek er geen bezwaar tegen openhouden van de bestaande centrales, onder meer op grond van de kapitaalsvermiettiging bij sluiting vóór de technische levensduur is verstreken en ook in verband met verlies van technologische know-how. D66 sluit zich hierbij aan. Naast deze duidelijke optie tegen uitbreiding van kernenergie is het noodzakelijk het alternatief voor alle grote centrales, ook die met steenkolen of olie, veel sterker te benadrukken, namelijk decentrale electriciteitsopwekking. Warmtekrachtkoppeling, met gebruik van aardgas, is daarbij een snel te realiseren speerpunt, die de planning van en discussies over nieuwe grote centrales overbodig maakt. Dit kan alleen door de warmtekrachtkoppeling niet langer tegen te werken, maar juist te bevorderen door hogere teruglevertarieven, subsidiëring en plaatsing ook door de provinciale en gemeentelijke energiebedrijven. Dit zorgt tevens voor een broodnodige sterke democratisering van de energievoorziening en een sterke vermindering in brandstofgebruik en zure regen.

**BESLISPUNT:** D'66 is tegen nieuwe kerncentrales voordat het afvalprobleem is opgelost; D'66 is vóór openhouden van bestaande kerncentrales. D'66 is vóór onderzoek naar een veilige oplossing voor het afvalprobleem en vóór onderzoek naar veilige vormen van produktie van kernenergie. D'66 is vóór een vergelijkend onderzoek naar schadelijke effecten van alle energiedragers op zodanige wijze dat alle relevante factoren in de besluitvorming om te komen tot keuzes voor toekomstige vormen van energievoorziening kunnen worden betrokken. De energiepootiek in Nederland moet worden omgebogen in de richting van een democratischer en efficiëntere decentrale electriciteitsopwekking. Allereerst betekent dit eindelijk een sterke bevordering van de warmte-krachtkoppeling via aardgas. Dit zal tevens een belangrijke vermindering van de zure regen opleveren.

**MIDDENSCHOOL**

**TOELICHTING:** De experimenten met de middenschool zijn bedoeld om kinderen uit de sociaal zwakkere milieus een betere kans te geven in het voortgezet onderwijs. Ook wordt de definitieve keuze voor het vervolgonderwijs uitgesteld. Daarnaast komen in de middenschool sociale en maatschappelijke vorming meer aan bod dan in het traditionele onderwijs. Daartegenover staat dat het risico bestaat dat het niveau van het onderwijs in gedrang komt. Voorts is door de voortdurende veranderingen in het onderwijs in de laatste jaren, met name ook door de bezuinigingen, de positie van het onderwijzend personeel zeer in het gedrang gekomen en zijn de klassen vergroot.

**BESLISPUNT:** D'66 is voor het geleidelijk naar elkaar toe groeien van het Voortgezet Basisonderwijs en de eerste fase Categoriiaal Onderwijs. Gedurende deze periode wordt een beleid gevoerd, dat enerzijds aan beide vormen eisen stelt in verband met de uiteindelijke éénsporigheid en anderzijds grotere vrijheid per school toelaat bij de vaststelling van hun programma's. Gedacht wordt aan 30 à 50%. Uitbreiding van experimenten met het Voortgezet Basisonderwijs is daarvoor noodzakelijk. Aan het einde van deze periode wordt beslist over de definitieve vormgeving van een éénsporige, maar pluriforme eerste fase van het Voortgezet Onderwijs. D'66 staat ten aanzien van de mogelijke invoering van de Middenschool een tweesporenbeleid voor ogen, waarbij zowel vanuit de huidige als vanuit de experimentele onderwijssituatie wordt gewerkt. Vernieuwing in het huidige onderwijs moet doorgang vinden. De middelen hiervoor moeten beschikbaar worden gesteld.

**arbeidsduurver korting**

**TOELICHTING:** Het proces van arbeidsduurverkorting verloopt allerminst naar wens. Zowel de omvang als het tempo waarin arbeidsduurverkorting tot stand komt zou in aanmerkelijk hoger moeten liggen om de beide doelstellingen: het verdelen van de werkgelegenheid en het beter verdelen van het werk binnens- en buitenshuis tussen mannen en vrouwen, sneller in zicht te brengen. De overheid heeft een bijzondere verantwoordelijkheid jegens werklozen en de vele te verwachten nieuwkomers op de arbeidsmarkt. De overheid dient daarom meer dan tot dusver de totstandkoming van arbeidsduurverkorting te stimuleren door middel van lastenverlichting voor de burger en tegelijk meer dan tot dusver uitdrukking te geven aan bedoelde verantwoordelijkheid met betrekking tot omvang en tempo. Daarnaast blijven echter vrije onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers van belang. De overheid dient zich niet uit te laten over de vorm waarin arbeidsduurverkorting plaatsheeft. Te denken valt aan de bedrijfstijdverlenging, de gevolgen voor de lonen, de herbezetting enz. Maximale flexibiliteit en keuzevrijheid zijn daarin gewenst, waarbij wel als randvoorwaarde geldt dat een betere verdeling van het werk binnens- en buitenshuis tussen mannen en vrouwen gelijktijdig moet worden bevorderd.

**BESLISPUNT:** D'66 meent dat arbeidsduurverkorting tot stand dient te komen door middel van een sociaal contract, waarbinnen wordt vastgesteld in welke omvang en in welk tempo deze dient plaats te vinden, dit alles binnen een taakstellend wettelijk kader. Daarbinnen dient de overheid maximale flexibiliteit en keuzevrijheid te laten bestaan voor wat betreft de uitwerking van de arbeidsduurverkorting. In genoemd wettelijk kader dient ook een voorwaardenschepend beleid van de overheid tot uitdrukking te worden gebracht met betrekking tot lastenverlichting om de inkomensgevolgen van arbeidsduurverkorting te verminderen.

**privacy**

**TOELICHTING:** Het bestaan van geautomatiseerde persoonsgegevensbestanden is niet nieuw; circa 12 miljoen Nederlanders zijn onder meer met een nummer in de gemeentelijke bevolkingsadministratie opgenomen. De privacy-bescherming is één van de belangrijkste voorwaarden die D'66 aan het creëren en beheren van persoonsgegevensbestanden stelt. D'66 pleit voor het instellen van een onafhankelijke registratie-commissie waartoe individuele burgers zich kunnen richten, indien zij menen dat hun privacy-belang is geschaad. D'66 pleit voorts voor het limiteren van persoonsgegevensbestanden tot enkele basisbestanden met één nummer. De burger dient voorts het inzagerecht te hebben met betrekking tot de eigen gegevens. Anderzijds kan controle door de overheid van democratisch genomen besluiten vragen, dat hulpmiddelen selectief worden ingezet.

**BESLISPUNT:**

- D'66 pleit voor een privacy-wet en -regelgeving, waarin strikte voorwaarden worden gesteld aan de opslag, verwerking en toegankelijkheid van persoonsgegevens.
- D'66 is tegen de koppeling van persoonsgegevens van bevolkingsadministratie, sociale verzekering, administratie en belastingen.
- D'66 rekent, met name ten behoeve van de fraudebestrijding, het So-Fi-nummer tot een aanvaardbaar hulpmiddel.

## harddrugs

TOELICHTING: Het toegenomen gebruik van harddrugs is een groot probleem geworden. De oorzaken zijn van maatschappelijke en psychologische aard. D'66 is van mening dat bij het vaststellen van dit probleem twee zaken nadrukkelijk dienen te worden onderscheiden, namelijk die van de volksgezondheid en die van de openbare orde. Over wat te doen, bestaat nergens een eensluidende mening. Er gaan stemmen op die zeggen dat het openbare ordeaspect onder controle is te krijgen als harddrugs tegen vergoeding dan wel gratis zouden worden verstrekt. Daarmee wordt het probleem van de volksgezondheid uit de weg gegaan. Amsterdam heeft voorstellen gedaan om op beperkte schaal een proef te mogen starten om heroïne gratis te verstrekken aan zwaar verslaafden. De regering heeft zich hiertegen verzet en in algemene zin bestaat er bij velen, nationaal, maar zeker internationaal, verzet tegen gratis verstrekking.

BESLISPUNT: D'66 stelt zich ten aanzien van verstrekking van harddrugs terughoudend op.

### INDIVIDUALISERING

TOELICHTING: Voor D'66 vormt de individuele verantwoordelijkheid de hoeksteen van de samenleving. Om principiële redenen dient daarom te worden gekozen voor een zo verregaand mogelijke individualisering van belastingheffing en sociale zekerheid. Op die manier heeft de overheid zo min mogelijk bemoeienis met de wijze, waarop mensen verkiezen te leven en te wonen: alleen, gehuwd, samenwonend, woongroepen enz. Een dergelijke vereenvoudiging van regelgeving heeft het grote voordeel van doorzichtigheid voor de burgers. Mede daardoor kan oneigenlijk gebruik en misbruik, respectievelijk fraude worden voorkomen.

BESLISPUNT: Individualisering, d.w.z. gelijke behandeling van iedere burger, ongeacht woon- en leefsituatie, dient het uitgangspunt te zijn voor het beleid op het gebied van belastingen en sociale zekerheid. Dit betekent dat de tweeverdienerswetgeving in zijn huidige vorm niet kan worden gehandhaafd. Alleen in uitzonderingsgevallen dient de regel van de individualisering te wijken voor het principe van de draagkracht per leefeenheid. Dit is met name het geval voor die regelingen, waarbij het uitkeringsrecht gebaseerd is op de behoefte en niet is gekoppeld aan de verplichting tot betalen van premies, zoals de bijstandsuitkeringen en de individuele huursubsidie.

### ARBEIDSDUURVERKORTING/ECONOMISCHE GROEI

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Amersfoort op 14 en 15 juni 1985,

KENNIS GENOMEN HEBBEND van het concept-beleidsprogramma;

CONSTATEREND dat op bldz.38, linkerkolom, regels 2 tot 6 wordt gesteld: "Bedacht moet evenwel worden dat een streven naar een betere verdeling (van arbeid) dat ten koste gaat van een evenwichtige economische groei, contraproductief is. Een dergelijk beleid wordt dan ook door D'66 afgewezen."

OVERWEGEND - dat bovenstaande passage de indruk zou kunnen wekken dat herverdeling van arbeid als doelstelling ondergeschikt wordt gemaakt aan het doel van de economische groei;

- dat de laatste jaren er veel meer inspanning gericht geweest is op de doelstelling van versterking van de economische structuur en rendementsherstel dan op die van herverdeling van arbeid;

- dat het huidige tempo van ADV nauwelijks voldoende is om de toetreding van nieuwkomers op de arbeidsmarkt op te vangen en volstrekt onvoldoende is om de (onvrijwillige) werkloosheid op afzienbare termijn substantieel te verminderen;

- dat economische groei niet laatst en enig criterium mag zijn bij de bepaling van omvang en tempo van arbeidsduurverkorting;

VERZOEKT HET HOOFDBESTUUR voornoemde mening als nieuw beslispunt over het concept-beleidsprogramma toe te voegen.

APM 519 HB:

indieners : Marie-Louise Tiesinga e.a.  
 woordvoerder : Marie-Louise Tiesinga  
 onderwerp : DIENSTPLICHT/DIENSTRECHT VROUWEN  
 voorstel :  
 De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Amersfoort op 14 en 15 juni 1985,

overwegende

dat alle functies in de krijgsmacht daadwerkelijk voor vrouwen dienen open te staan;

van oordeel

dat er thans geen aanleiding bestaat om ook aan vrouwen militaire dienstplicht op te leggen;

overwegende

dat er in de krijgsmacht een enorme kracht van interne werving uitgaat, waardoor vrouwen die willen toetreden een achterstand hebben, doordat zij de dienstplicht niet als opstapje naar een beroepscontract of beroeps-carrière kunnen gebruiken;

van oordeel

dat die achterstand moet worden gecorrigeerd in de vorm van een "DIENSTRECHT", waarbij in principe alle dienstplichtfuncties voor vrouwen worden opengesteld;

spreken als hun mening uit

- dat uit oogpunt van positieve discriminatie er geen bezwaar tegen bestaat om vrouwen gedurende een aantal jaren contracten voor 24 maanden aan te bieden;
- dat de beloning van deze vrouwen echter gelijke tred moet houden met die van mannen

en gaat over tot de orde van de dag.

APM 502 HB:

indieners : PEAC  
 woordvoerder :  
 onderwerp : WINKELSLUITINGSWET  
 voorstel :

De ALV van D'66, op 14 en 15 juni 1985 te Amersfoort bijeen,

constaterende

dat de huidige winkelsluitingswet nog voornamelijk is ingesteld op het winkelpatroon van huishoudens waarvan tenminste één volwassen lid overdag geen bezigheden buitenshuis heeft;

constaterende

dat steeds minder huishoudens aan dat patroon voldoen;

constaterende voorts

dat buitenshuis werkenden een steeds grotere afstand moeten overbruggen tussen huis en werk, hetgeen de tijd om te winkelen sterk beperkt;

van mening

dat de huidige winkelsluitingswet dient te worden aangepast aan het veranderend leef- en werkgedrag van de consument;

verzoekt de Tweede-Kamerfractie

om te bewerkstelligen, eventueel door middel van een initiatief wetsontwerp, dat de winkelsluitingswet zodanig wordt gewijzigd, dat het ondernemers vrij staat om, met inachtneming van de maximale wettelijke openstelling van 52 uur, flexibel in te spelen op het veranderend consumentengedrag

en gaat over tot de orde van de dag.

**Actuele Politieke moties**

APM 618 HB:

indieners : afd. Apeldoorn  
 woordvoerder : Teun de Blank  
 onderwerp : ZWARTGELD-CIRCUIT  
 voorstel :

De ALV van D'66, op 14 en 15 juni 1985 te Amersfoort bijeen,

kennis genomen hebbende van

de resultaten van een door de Stuurgroep van Bijsterveld c.s. ingesteld onderzoek;

geschokt door

de bevinding van een gigantisch zwartgeld-circuit binnen de Nederlandse samenleving;

in overweging nemend

- dat door opheffing van dit circuit
- het probleem van het overheidsfinancieringstekort zou zijn opgelost,
  - talrijke pijnlijke bezuinigingen achterwege zouden kunnen blijven;

dringt er bij de Tweede-Kamerfractie op aan

dat deze alles in het werk zal stellen om te bevorderen dat bestrijding van het zwartgeld-circuit met groter kracht dan tot dusver wordt aangepakt, waarbij men zich primair dient te richten op de opsporing van de zogenaamde grote fraudes;

en gaat over tot de orde van de dag.

APM 561 HB:

indieners : AAV Groningen-stad  
 woordvoerder : M.H. Klijsma  
 onderwerp : PERSOONSBEWIJS  
 voorstel :

De ALV van D'66, in vergadering bijeen te Amersfoort op 14 en 15 juni 1985,

constateert dat

het CDA overweegt in zijn verkiezingsprogramma te gaan pleiten voor invoering van een persoonsbewijs;

overweegt dat

invoering van een persoonsbewijs strijdig is met het met name door D'66 voorgestane beleid tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

overweegt dat

de afwezigheid van een persoonsbewijs in Nederland kan worden beschouwd als één van de meest fundamentele en diep gewortelde grond- en vrijheidsrechten in materiële zin;

spreekt zich onvoorwaardelijk uit

tegen invoering van een persoonsbewijs

en gaat over tot de orde van de dag.